

Hierboort No 1858

Declaratie van Architectensalaris van
de Wed. J. G. van Leusen
van S. A. van Lunteren.

1845. In het vierde ardegen van den plan voor den
aanleg van W.H. Jordens t' Schol, het doen
eener opneeming daerover, en uitsteeken
op. 250 buiten, met twee maal teisen t' schol - 102 - 10.

1846. Maand 12. Jani Kaartje op W.H. Jordens t' schol met
reis en verslyfjes - 24 - 30 -

1847. April 14. Jani idem idem idem idem - 30 - 25 -

1849. Maand 22. Jani idem idem idem idem - 31 - 05 -

187-70.

Volgden 2 Septem 60 (1851).

S. A. van Lunteren

Rekening van Samuel A. van Lunteren aan mr. W.H. Cost Jordens voor verrichte werkzaamheden
ten behoeve van de aanleg van 't Schol, gedateerd 1851.

't Schol, van Leusen en van Lunteren

Rianne van Hilten
Heimerick Tromp
Eric Blok

In het vorige nummer van Cascade schreef mr. H.J. Nalis over de broers Albertus en Hendrik Jan van Leusen en suggereerde daarbij dat de aanleg op de buitenplaats 't Schol te Wilp van hun hand is. Dit is slechts ten dele waar; uit onderzoek blijkt dat het eerste ontwerp voor de aanleg op 't Schol van Samuel A. van Lunteren is en dat de broers van Leusen verantwoordelijk waren voor de uitvoering hiervan en voor enkele latere wijzigingen.

De buitenplaats 't Schol is gelegen op een plaats waar al in de achttiende eeuw een huis of hofstede heeft gestaan waarbij sprake was van een zekere aanleg. In 1840 werd het goed aangekocht door de Deventer kantonrechter mr. Willem Herman Cost Jordens (1799-1875). In zijn kasboeken vermeldt hij in het begin van de jaren '40 al 'arbeidsloon 't Schol', maar dit zijn geen grote bedragen en er lijkt dus nog niet veel werk verricht te zijn¹

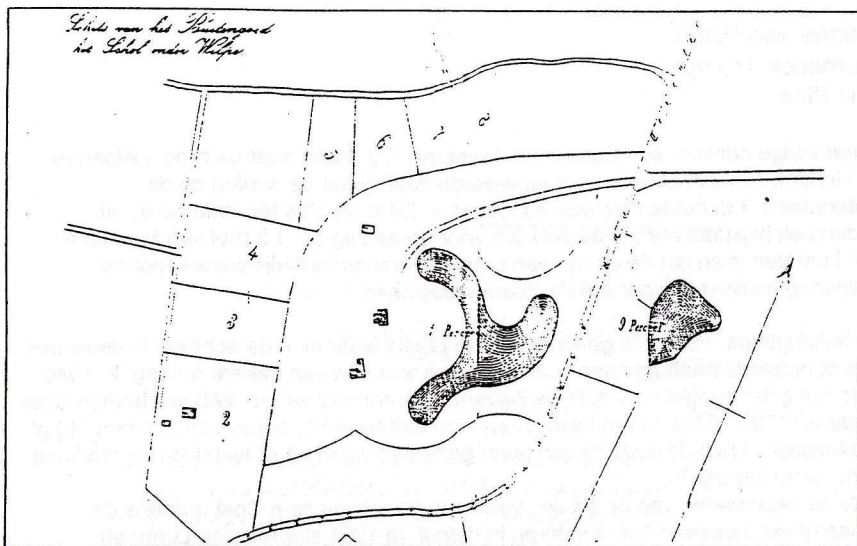
Voor de verandering van de aanleg van de buitenplaats nam Cost Jordens de tuinarchitekt Samuel A. van Lunteren in dienst. In 1851 stuurde van Lunteren namelijk een rekening waaruit blijkt dat hij in 1845 gewerkt heeft aan 'het vervaardigen van een plan voor den aanleg van U Ed. Buiten 't Schol, het doen eener opneeming daarvoor, en uitsteeken op U Ed. buiten' ¹ (afb. 1). De rekening vermeldt tevens bezoeken aan het terrein op 12 maart 1846, 14 april 1847 en 22 maart 1849. Hiermee blijkt het eerste plan van aanleg dus niet van de broers Van Leusen te zijn, maar van S.A. van Lunteren.

Wel waren de broers Van Leusen betrokken bij de uitvoering. In eerste instantie was dit in handen van Albertus van Leusen, die op dat moment ook de stadswerkbaas van Deventer was. Dit blijkt uit een rekening in het familiearchief Jordens². Na zijn overlijden in 1847 werd hij op 't Schol opgevolgd door zijn broer Hendrik Jan. Deze heeft vermoedelijk niet alleen toezicht gehouden bij de aanleg van het park, maar zelf ook veranderingen in het ontwerp aangebracht. In april 1851 brengt hij fl. 8,- in rekening 'wegens het veranderen van Wandeling en Gazon, bepootinge enz. in U Ed, tuin te Deventer, den 4,5,7,9,11,12,14,15 de uitbakening gedaan en wegens de te verrigten werkzaamheden aan de Arbeiders de noodige aanwijzing gedaan'. Tevens brengt hij fl. 3,- in rekening voor 'een Kaart daarvan opgemaakt'³. Een tweede rekening van H.J. van Leusen uit hetzelfde jaar meldt

¹GAD, familie-archief Jordens, inv.nr. 114; declaratie architectensalaris van S.A. van Lunteren, 1851.

²GAD, familie-archief Jordens, inv.nr. 114; rekeningen van A. van Leusen, 1845.

³GAD, familie-archief Jordens, inv.nr. 114; rekening H.J. van Leusen, 1851.

Schets van het Buitengoed het Schol onder Wilpe 1876.

't Schol te Wilp in 1993.

werkzaamheden 'ten dienste van U Ed. op het buitengoed 't Schol' met op 28 oktober 'voor het Huis wandeling blomperken en beloop der Weide uitgestoken'⁴. Met de bouw van het huis werd begonnen in maart 1851, aangezien het kasboek dan het 'arbeidsloon fundament huis' meldt⁵. Als architect heeft Cost Jordens daarbij de Deventer architect M. van Harte in de arm genomen. De rekeningen vermelden dat hij in 1848 schetstekeningen van een buitenplaats en een koetshuis maakte en in 1849 tekeningen met bestek en begroting voor het koetshuis en een nieuwe bouwmanswoning op 't Schol vervaardigde⁶. In 1851 vermeldt H.J. van Leusen ook het 'aanhoogen van het Huis'⁷.

De bouw van het huis betekende niet het einde voor Van Leusens werkzaamheden op 't Schol. In 1861 werd zijn hulp opnieuw ingeroepen voor veranderingen aan de vijver en in 1872 adviseerde hij bij de aankoop van een weiland, waarvan hij later de grond egaliseerde. Bovendien adviseerde van Leusen na de dood van Cost Jordens in 1875 over een buitendijks gelegen weiland, waarvan hij het wenselijk vindt dat het in samenhang met 't Schol verkocht wordt⁸.

De buitenplaats, zoals die in de jaren veertig en begin vijftig tot stand kwam, was als volgt opgebouwd. Het huis lag op een heuvel en vormde het middelpunt van het in Engelse landschapsstijl aangelegde park. Tussen het huis en de IJsseldijk in het oosten lag de grote vijver. De basis voor deze vijver vormde een oude IJsselkolk, die vergraven werd tot een vijverpartij met verschillende armen. Ten westen van het huis lag de cirkelvormige moestuin, die omzoomd werd door een beukenhaag. Vanuit het huis waren er vijf zichtassen; in oostelijke richting over de vijver, in zuidelijke richting naar de kerktoeren van Wilp, in westelijke richting over de moestuin naar een solitaire beuk, naar het noordwesten over een weiland en tot slot naar het noordoosten, naar de Lebuinustoren van Deventer.

Na het overlijden van Cost Jordens werd 't Schol in 1876 verkocht aan de familie van Marle. Deze verkocht de buitenplaats in 1963 aan de gemeente Deventer, waarna het huis lange tijd leegstond en zelfs afbrandde. In deze staat diende het als hoofdkwartier 'Klein Hartestein' in de film 'Een brug te ver' over de Slag om Arnhem. In 1980 werd de kern van de buitenplaats opnieuw verkocht, waarna het huis geheel gerestaureerd werd. Inmiddels is ook een begin gemaakt met de renovatie van het park en de verschillende tuinen rondom het huis.

Het onderzoek naar de ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis van de buitenplaats 't Schol door de auteurs heeft plaatsgevonden in het kader van een toekomstvisie en een herstelplan voor deze buitenplaats.

⁴GAD, familie-archief Jordens, inv.nr. 114; rekening H.J. van Leusen, 1851

⁵GAD, familie-archief Jordens, inv.nr. 110; kasboek. Het huis heeft ook in één van de buitenmuren een stichtings-steen met het jaartal 1851.

⁶GAD, familie-archief Jordens, inv.nr. 114; rekeningen M. van Harte, 1848-1852.

⁷GAD, familie-archief Jordens, inv.nr. 114; rekening van H.J. van Leusen, 1851.

⁸GAD, familie-archief Jordens, inv.nr. 113.